

UNIVERZITET U SARAJEVU - VETERINARSKI FAKULTET

Hirurško liječenje tumora mliječne žlijezde pasa

Diplomski rad

Lejla Kruško

Mentor: Prof. dr. sc. Alan Maksimović

Sarajevo, juli, 2025

SAŽETAK

Tumori mliječnih žlijezda predstavljaju sve češću pojavu u veterinarskoj kliničkoj medicini. dominantno se javljaju kod starijih nesterilisanih ženki pasa. Sama problematika ovog izuzetno ozbiljnog onkološkog oboljenja potiče od njegove nerazjašnjene etiologije. Smatra se da postoje mnogobrojni faktori koji utiču na razvoj tumora mliječne žlijezde, ali niti jedan se ne može navesti kao tačan uzročnik. Velika pozornost se obraća na hormonalni status pacijenata jer se pokazalo da upravo hormoni, ponajviše estrogen i progesteron, direktno utiču na stvaranje tumora mliječne žlijezde. Terapija ovih neoplazmi bazira se na hirurškim zahvatima, koji imaju za cilj opsežno otklanjanje tumorskih masa, kako bi se poboljšao kvalitet i produžio život pacijenta. Postoji nekoliko različitih tehnika koje se primjenjuju pri liječenju tumora mliječne žlijezde: lumpektomija, jednostavna mastektomija, regionalna mastektomija, unilateralna i bilateralna mastektomija. Svaka od ovih tehnika ima svoje prednosti i nedostatke, kao što i za svaku od njih postoje različite indikacije za primjenu. Iz tog razloga je jako bitna detaljna dijagnostika, odnosno opći i specijalistički pregledi na osnovu kojih će se procijeniti nivo napredovanja neoplazija, kao i opće zdravstveno stanje pacijenta. Nakon uspješno izvršenog adekvatnog operativnog zahvata bitna je pravilna i temeljita njega pacijenta kako bi cjelokupno liječenje bilo od značaja. U ovom preglednom radu istražila su se i objedinila najznačajnija dosadašnja saznanja o tumorima mliječne žlijezde pasa. Tokom pisanja diplomskog rada fokus je bio na metodama hirurške terapije ovog oboljenja, a pored toga ukratko su se objasnili osnovni faktori koji mogu uticati na stvaranje tumora, najbitnije metode dijagnosticiranja, kao i klasifikacija tumora i njihovo kliničko graduiranje, te važnost pravilnog odabira operativnog zahvata i postoperativne njege pacijenta.

SUMMARY

Mammary gland tumors in dogs represent an increasingly common condition in veterinary clinical medicine. They are most frequently observed in older, intact, non-spayed female dogs. The complexity of this serious oncological disease stems primarily from its unclear etiology. While numerous factors are believed to contribute to the development of mammary tumors, no single cause has been definitively identified. Particular attention is given to the hormonal status of patients, as hormones, especially estrogen and progesterone, have been shown to directly influence the onset of mammary gland tumors. The primary treatment for these neoplasms is surgical intervention, with the goal of achieving complete excision of the tumor mass to prolong the patient's life and improve its quality. Several surgical techniques are available for the management of mammary tumors, including lumpectomy, simple mastectomy, regional mastectomy, unilateral mastectomy, and bilateral mastectomy. Each of these techniques carries its own set of advantages and limitations, and their application depends on clearly defined clinical indications. For this reason, comprehensive diagnostics, including both general and specialized clinical evaluations, are essential for accurately determining the stage of tumor progression and evaluating the patient's overall health status. Following a successfully performed surgical procedure, proper and comprehensive postoperative care is crucial to ensure the overall effectiveness of treatment. This review paper compiles and synthesizes the most significant current knowledge regarding canine mammary gland tumors. The primary focus of this thesis was on surgical treatment modalities, while also briefly addressing the major factors contributing to tumor development, key diagnostic methods, tumor classification and clinical staging, and the importance of selecting the appropriate surgical technique and ensuring proper postoperative care for the patient.